
Kyrkomötet
Motion 2014:46
av Berth Löndahl

Vigselrätten och Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att äktenskap endast kan ingås genom en civilrättslig process.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att Svenska kyrkan därmed avstår från vigselrätten och endast har rätt att välsigna borgerligt ingånget äktenskap.

Motivering

Det finns starka teologiska, pastoral, ekumeniska och religionsdialogiska skäl som talar för att ingående av äktenskap genom vigsel inte ska kunna förrättas av vare sig Svenska kyrkan eller annat trossamfund utan endast genom av staten utsedd representant, d.v.s. att borgerlig vigsel som en rent civilrättslig process är enda giltiga vigselformen.

Det tillkommer endast Riksdagen att besluta om äktenskapslagstiftning. Sådan lagstiftning kan således både vara förenlig och oförenlig med kyrkors och trossamfunds äktenskapssyn. För många kyrkor och religiösa samfund är den idag gällande äktenskapslagstiftningen oförenlig med deras respektive äktenskapssyn. Detta kan gälla frågor som vigsel av fränskilda eller av samkönade par. Kyrkor och religiösa samfund har valt att förhålla sig på olika sätt till detta, vilket medför att den av Riksdagen beslutade äktenskapslagstiftningen tillämpas på skiftande sätt av olika vigselförrättare beroende av vilken kyrka/religiöst samfund dessa tillhör. Det måste anses vara otillfredsställande att vad som beslutats av svensk riksdag kan tillämpas helt olika beroende av den enskilde vigselförrättaren. Än mer otillfredsställande vore det att ålägga varje vigselförrättare och därmed varje kyrka och religiöst samfund att handlägga vigslar på samma sätt, då dagens äktenskapslagstiftning på flera punkter skiljer sig från den äktenskapssyn som finns inom t.ex. ortodoxa, katolska, många frikyrkor och muslimska samfund.

Utifrån av Riksdagen fattat beslut om en könsneutral äktenskapslagstiftning tvingades även Svenska kyrkan att på kort tid tänka igenom sin äktenskapssyn. Vilka framtida beslut som Riksdagen kan förväntas fatta om äktenskapet är svårt att förutse men i debatten har från åtminstone ett par riksdagspartier framförts förslag på polygama äktenskap, d.v.s. att äktenskap ska kunna ingås mellan två eller flera parter. Ett sådant beslut skulle fjärma svensk äktenskapslag radikalt från kristen syn medan det till en del skulle vara förenligt med vissa muslimska och andra kulturella traditioner.

Äktenskapsfrågan är således omfattande och för Svenska kyrkans del berör det vad kyrkoordningen talar om som vår kyrkas tro, bekännelse och lära. Den rör således det som varje präst vid sin vigning lovat att hålla fast vid och efterleva. För en mer neutral tillämpning av lagstiftningen bör därför Svenska kyrkan arbeta för att själv avstå från den juridiska delen av äktenskapets ingående och överlåta den på staten. Vi skulle då få en situation som liknar andra länder med könsneutral äktenskapslagstiftning. Kyrkorna har ingen vigselrätt, utan den rättsliga regleringen sköts av staten. Läronämnden har tidigare sagt, att det ur läromässig synvinkel är möjligt att både behålla vigseluppdraget och avsäga sig det. Att båda förhållningssätten är möjliga betyder inte att de alltid är lika bra. Läromässigt och pastoralt finns det goda skäl för att idag förorda att Svenska kyrkan avstår från vigseluppdraget:

En sådan ordning där den civilrättsliga registreringen föregår den religiösa riten, tydliggöra den för vår egen tradition naturliga roll- och ansvarsfördelningen mellan stat och kyrka som ligger i distinktionen mellan andligt och världsligt regemente. Kyrkan skulle stå fri gentemot staten och därmed lättare kunna upprätthålla också den kritiska funktion som ligger i tvåregementsläran, när den förstås rätt. I detta sammanhang är det värt att lyfta fram Ungdomsstyrelsens rapport, *Gift mot sin vilja*, som bland annat påtalar klara brister i såväl Kammarkollegiets tillsyn som trosamfundens fullgörande av sin myndighetsutövning.

En sådan ordning är också naturlig i mångreligiösa och mångkulturella samhällen, dit vilka även Sverige idag torde räknas, där det finns många olika äktenskapssyner och äktenskapsseder. Staten klargör vad som gäller på äktenskapets område och tar sitt ansvar för äktenskapets ingående och för dess upplösande. För staten gäller då, att framför allt skydda den svagare parten. Det gör staten genom att värna offentlighet och frivillighet och motverka arrangerade äktenskap, tvångsäktenskap, barnäktenskap och äktenskap genom fullmakt.

Bunkeflo den 11 juli 2014

Berth Löndahl (FK)